

SELETUSKIRI

maeluministri määruse „Põllumajandusministri 17. novembri 2014. a määruse nr 101 „Nõuded väetise koostisele väetise liikide kaupa” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maeluministri määruse „Põllumajandusministri 17. novembri 2014. a määruse nr 101 „Nõuded väetise koostisele väetise liikide kaupa” muutmise” eelnõu on välja töötatud väetiseseaduse § 6 lõike 2 alusel.

Eelnõu eesmärk on kehtestada nõuded väetise koostise kohta väetise liikide kaupa. Määruse lisas „Nõuded väetise koostisele” kehtestatud lubiväetiste loetelu täiendatakse lubjakivi ja dolomiidi sõelmete osas, samuti täiendatakse lisa nõuetega lubiväetise segude kohta. Nõuete kehtestamise eesmärgiks on tagada lubiväetise ning lubiväetise segude ohutus inimese ja looma elule ja tervisele, varale ja keskkonnale ning tagada väetise soodne mõju taimedele ja taimekasvatussaadustele. Uut liiki lubiväetiste kohta nõuete kehtestamise vajadus on tingitud nõudluse kasvust lubiväetiste valdkonnas ning väetise valdkonda osaliselt harmoneeriva Euroopa Liidu määruse eelnõu väljatöötamise viibimisest. Juhul kui Euroopa Liidu määruse eelnõuga muudetakse väetiste kohta kehtestatud nõudeid oluliselt, siis tehakse asjakohased muudatused ka põllumajandusministri 17. novembri 2014. a määruses nr 101.

Eelnõu ja seletuskirja valmistasid ette Maeluministeeriumi taimetervise osakonna peaspetsialistid Mari-Liis Koel ja Marge Nõmmik (625 6530; marge.nommik@agri.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi Maeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Katrin Pööra (625 6147; katrin.poora@agri.ee) ning keeleliselt toimetas eelnõu ja seletuskirja sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (625 6165; leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga kehtestatakse määruse lisa „Nõuded väetise koostisele” uues sõnastuses. Võrreldes määruse kehtiva lisaga tehakse kehtestatavas lisas järgmised muudatused.

Määruse lisa punkti 1.1 veerus 4 parandatakse sõnaviga, asendades sõna „ammooniumtsitaat” sõnaga „ammooniumsitraat”.

Määruse lisa punkti 1.1 veerus 5 asendatakse „kloriidisisaldus” sõnadega „kloriidide sisaldus”. Muudatusega viiakse andmete väljendusviis vastavusse standardis EVS-EN 16195 kasutatud väljendusviisiga. Väetised sisaldavad mitmeid kloriide, mistõttu senine sõnastus oli eksitav.

Määruse lisa punkti 1.3 veergu 4 täiendatakse viitega komisjoni määruse (EL) nr 142/2011, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1069/2009, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tervise-eeskirjad, ja nõukogu direktiivi 97/78/EÜ seoses teatavate selle direktiivi alusel piiril toimuvast veterinaarkontrollist vabastatud proovide ja näidistega, V lisa III peatüki 3. jaole, milles on kehtestatud normid käärimisjääkide ja komposti kohta. Muudatuse eesmärgiks on tuua välja patogeenid, mille sisaldust väetises tuleb kontrollida juhul, kui orgaanilis-mineraalne kompleksväetis sisaldab käärimisjääki või komposti. Kuna orgaanilis-mineraalne kompleksväetis võib sisaldada ka loomset päritolu toorainet, siis võib väetisesse jõuda ka haigusetkitajaid mikroorganisme. Selleks et veenduda toote ohutuses, on vaja kehtestada nõuded patogeenidele, mille sisaldumist kontrollitakse enne väetise turule lubamist.

Kehtivas määruse lisas on nõue, et toode ei tohi sisaldada haigusetekitajaid mikroorganisme, kuid ei ole viidatud, milliste patogeenide sisaldumist siin nõudes täpsemalt kontrollida tuleks.

Määruse lisa punkti 2 veerus 4 loetakse viited punktidele 5.1.1 ja 5.1.2 viideteks punktidele 6.1.1 ja 6.1.2, sest määruse lisa punkt 5 loetakse punktiks 6.

Määruse lisa punkti 3.5 veerus 3 võetakse termini „kaltsiit” asemel kasutusele termin „lubjakivi”. Lubjakivijahu toodetakse lubjakivist. Kaltsiit moodustab lubjakivi karbonaatsest osast 50%, magneesiumoksiidi sisaldus selles on kuni 14% ja lahustamatu jäägi sisaldus on kuni 25% ehk kaltsiit moodustab vaid osa lubjakivist. Seega on termin kaltsiit eksitav.

Määruse lisa täiendatakse punktidega 3.9 ja 3.10, mille eesmärgiks on võimaldada väetisena kasutada dolomiidi ja lubjakivi töötlemisel tekkinud sõelmete peenfraktsiooni (osakesed suurusega 0–4 mm). Dolomiidi- ja lubjakivijahu tootmiseks peab materjali eelnevalt kuivatama ning jahvatama, mistõttu on tegemist väga energiamahuka ja kalli tegevusega, mida tänapäeval enam eriti ei kasutata. Jahvatamine on asendatud sõelumisega, mille tulemusel saadakse erimõõtmelised fraktsioonid, sealhulgas sõelmete peenfraktsioon osakeste suurusega 0–4 mm. Sõelmed koosnevad erinevatest fraktsioonidest, mille peenemad osakesed lahustuvad kergemini ja leostuvad laskuvate vetega künnikihist mulla alumistesse kihtidesse. Suuremad osakesed lahustuvad pikema aja möödudes ja omavad suuremat vastupanuvõimet vee ärakandele, mistõttu on tegemist ka pikaajalise toimega lubiväetisega.

Dolomiidi ja lubjakivi sõelmete neutraliseerimisvõime hindamiseks kasutatakse reaktiivsust, mis kirjeldab, kui suur osa väetisest on kiiretoimeline.

Määruse lisa senine punkt 5 loetakse punktiks 6. Senises punktis 5 on loetletud lisanõuded väetistele. Punktis 5.1 on kehtestatud mikroelementide miinimumsisaldused väetistes, punktis 5.2 on kehtestatud kaadmiumi maksimumsisaldused fosforväetistes ja fosforit mittesisaldavates väetistes, punktis 5.3 on kehtestatud kompleksväetises lubatud maksimaalne seleenisaldus ning punktis 5.4 on kehtestatud maksimaalsed raskmetalliühendite sisaldused lubiväetistes. Lisanõuded on kehtestatud selleks, et tagada mikroelemente sisaldavate väetiste tõhusus ja lubiväetiste ohutus inimese ja looma elule ja tervisele ning keskkonnale.

Määruse lisa täiendatakse uue väetise liigiga, milleks on lubiväetise segu. Lubiväetise segu kandmise määruse lisasse tingib asjaolu, et mitmed Eesti väetise tootjad on avaldanud soovi registreerida sellised segud väetiseregistris. Siiani ei ole lubiväetise segusid määruse lisasse väetise liikide hulka kantud ega selle kohta nõudeid kehtestatud. Sellest tulenevalt tekkis vajadus töötada uute väetise liikide koostise kohta välja nõuded, mille alusel on võimalik kanda lubiväetise segud väetiseregistrisse. Nõuete kehtestamine väetise koostisele on tarvilik selleks, et tagada nende ohutus inimese ja looma elule ja tervisele, varale ja keskkonnale. Määruse lisa täiendamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 2003/2003 väetiste kohta (ELT L 304, 21.11.2003, lk 1–194) kehtestatud nõuetega.

Segatud lubiväetiste kohta nõuete kehtestamisel on võetud aluseks neutraliseerimisvõime, mis võimaldab paremini hinnata lupjamismaterjali efektiivsust.

Lubiväetise ja kompleksväetise segu toormena võib kasutada ainult määruse lisa punktides 1–3 kehtestatud koostise nõuetele vastavaid väetisi, segatud lubiväetiste toormena võib kasutada ainult lisa punktis 3 koostise nõuetele vastavaid lubiväetisi.

Muudatusega ei kehtestata nõudeid lihtväetiste ega lihtväetise ja lubiväetise segu kohta.

Määruse lisa punktis 6.2 parandatakse viga, asendades „1 kg fosfori (P₂O₅) kohta” tekstiosaga „1 kg difosforpentaoksiidi (P₂O₅) kohta”. Senine sõnastus tekitas segadust, kas piirnorm on kehtestatud elemendi või difosforpentaoksiidi kohta.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 2003/2003 väetiste kohta kehtestatud nõudeid.

4. Määruse mõjud

Muudatustega võib kaasnedu positiivne mõju elu-, loodus- ja ettevõtluskeskkonnale. Muudatustega võib kaasnedu mõju riigiasutuse korraldusele, kuludele ja tuludele. Muudatustega ei kaasne olulist mõju regionaalarengule, riigi julgeolekule ega ka sotsiaalkeskonnale.

Mõju keskkonnale

Muudatustest mõjutatud sihtrühmad

Kavandatavad muudatused mõjutavad põllumajandustootjaid.

Võimaliku avalduva mõju kirjeldus sihtrühmadele ja järelendus olulisuse kohta

Sõelmete lisamine registreeritavate väetiste hulka võimaldab paremini kasutada loodusressursse põllumajanduslikus tootmises. Uute väetiste lisandumisega väetise liikide hulka paraneb ka põllumajandusettevõtja teadlikkus ning võimalus kasutada väetist olenevalt mullast, nt põllu lupjamisel on võimalik kasutada ka pikematoimelist lubiväetist. Mõju põllumajandustootjatele ei ole suur, sest põllumajandustootjad on teadlikud tarbijad, kelle jaoks suureneb toodete valik.

Mõju majandusele

Muudatustest mõjutatud sihtrühmad

Kavandatavad muudatused mõjutavad ettevõtjaid.

Võimaliku avalduva mõju kirjeldus sihtrühmadele ja järelendus olulisuse kohta

Muudatused võimaldavad turule tuua uut tüüpi väetisi, mistõttu on muudatusel positiivne mõju väetise käitlejatele. Muudatustel võib olla positiivne mõju mulla viljakuse tõstmisele, sest väetis on aine või valmistis, mille kasutamise eesmärgiks on varustada taimi toitainetega. Väetiste segu võib koosnedu lubiväetise ja kompleksväetise või mikroväetise mehaanilisest segust, mis ühelt poolt vähendab mulla happesust ja teiselt poolt suurendab mulla taimetoitainete sisaldust. Mõju ei ole suur, kuid võib omada pikaajalist mõju käideldavate väetiste valdkonnas.

Mõju riigiasutuse korraldusele ning avaliku sektori kuludele ja tuludele

Muudatustest mõjutatud sihtrühmad

Kavandatavad muudatused mõjutavad Põllumajandusameti väetise valdkonna ametniku töökoormust.

Võimaliku avalduva mõju kirjeldus sihtrühmadele ja järelendus mõju olulisuse kohta

Kavandatavad muudatused võivad vähesel määral suurendada Põllumajandusameti ametniku töökoormust, sest uute väetise liikide lisamisel väetiste nimekirja võib suurenedu vajadus väetisi kontrollida. Samuti suureneb ametniku töökoormus uute registreeritavate väetiste tõttu. Mõju ei ole suur, sest väetiste puhul ei ole tegemist üldjuhul väga ohtlike ainetega ja nende

laborikatsete hind ei ole väga kõrge. Sellest tulenevalt ei tohiks järelevalve käigus tehtavate kontrollide hulk tuua kaasa olulist mõju avaliku sektori kuludele ja tuludele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitati arvamuse andmiseks Põllumajandusametile, Eesti Taimekasvatuse Instituudile, AS-ile Kunda Nordic Tsement, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eestimaa Talupidajate Keskliidule, Põllumajandusuuringute Keskusele. Põllumajandusamet ja Eesti Taimekasvatuse Instituut nõustusid eelnõuga tähelepanekute ning märkusteta. AS-i Kunda Nordic Tsement ettepanekuga on eelnõu ettevalmistamisel arvestatud. Põllumajandusuuringute Keskuse ettepanekutega on eelnõu ettevalmistamisel osaliselt arvestatud. Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojast ja Eestimaa Talupidajate Keskliidust ettenähtud tähtaja jooksul ettepanekuid ei laekunud.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemis EIS ministriumidele kooskõlastamiseks. Ettenähtud tähtaja jooksul ei ole teised ministriumid eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, samuti ei ole taotlenud kooskõlastamise tähtaja pikendamist, mistõttu loetakse eelnõu Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõust on teavitatud Euroopa Komisjoni ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriike vastavalt toote nõuetele vastavuse seaduse § 43 lõikele 1, mille kohaselt tuleb teavitada ettevalmistatavast ja vastuvõetud õigusaktist, mis sisaldab toodet puudutavat või toote turustamist mõjutavat tehnilist normi, sealhulgas sanitaar- või fütosanitaarmedet. Ooteaja jooksul kommentaare ei esitatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler